FARMAKOLOGIA · RATOWNICTWO MEDYCZNE

KLEMASTYNA

Clemastinum — lek przeciwhistaminowy w reakcjach alergicznych

Rafał Wołoch · ratownictwo medyczne, semestr 4

01 · CHARAKTERYSTYKA

Czym jest klemastyna

Lek przeciwhistaminowy I generacji — łagodzi objawy alergii, ale nie ratuje życia w anafilaksji.

Przenika do mózgu, dlatego usypia i działa cholinolitycznie.

GRUPA
Antagonista receptora H1

BUDOWA
Pochodna etanoloaminy

POSTAĆ W ZRM
Amp. 2 mg / 2 ml (1 mg/ml)

DROGI PODANIA
iv (powoli), im

02 · MECHANIZM DZIAŁANIA

Blokada receptora H1

Skóra i naczynia

Mniej świądu, pokrzywki i obrzęku — zmniejsza przepuszczalność naczyń.

OUN

Blokada H1 w mózgu → senność, spowolnienie.

Receptory M

Działanie cholinolityczne → suchość w ustach, zatrzymanie moczu.

Czego nie zrobi: nie podniesie ciśnienia, nie rozkurczy oskrzeli, nie zmniejszy obrzęku krtani w anafilaksji.

03 · FARMAKOKINETYKA

Działa długo — senność też

minuty

Początek działania po podaniu iv

10–12 h

Czas działania przeciwhistaminowego

wątroba

Metabolizm, wydalanie metabolitów z moczem

mleko

Przenika do mleka kobiecego i przez barierę krew–mózg

Dla ZRM: pacjent pozostawiony w domu po klemastynie nie może prowadzić pojazdu — przekaż to wprost i odnotuj w dokumentacji.

Kiedy sięgamy po klemastynę

Tak

- Pokrzywka, świąd, rumień
- Reakcja alergiczna bez objawów zagrożenia życia
- Objawy skórne po opanowaniu anafilaksji
- Reakcja po ukąszeniu owada (miejscowa)

Nie pomoże

- Wstrząs, skurcz oskrzeli, obrzęk krtani
- Wrodzony obrzęk naczynioruchowy (bradykinina)
- Obrzęk po inhibitorach ACE

Objawy z dróg oddechowych lub krążenia = anafilaksja = adrenalina, nie klemastyna.

05 · MIEJSCE W ANAFILAKSJI

Nigdy zamiast adrenaliny

1 · Od razu

Adrenalina 0,5 mg im

Powtórz po 5 min, jeśli brak poprawy

→

2 · Równolegle

Tlen, płyny, pozycja

Udrożnienie dróg oddechowych

→

3 · Po stabilizacji

Klemastyna

Na utrzymujące się objawy skórne

Wytyczne ERC: leki przeciwhistaminowe nie są lekami pierwszego rzutu — ich podanie nie może opóźnić adrenaliny.

06 · DAWKOWANIE I PODANIE

2 mg iv powoli lub im

DOROŚLI

2 mg

1 ampułka iv lub im; maks. 4 mg na dobę

PODANIE IV

2–3 min

Powoli; można rozcieńczyć 0,9% NaCl

DZIECI ≥ 1 R.Ż.

0,025 mg/kg

Na dobę, im, w 2 dawkach (wg ChPL)

Szybkie podanie dożylne → **spadek ciśnienia**. Po podaniu obserwuj RR, oddech i poziom świadomości.

Senność to nie jedyny problem

OUN i krążenie

- Senność, zawroty głowy, zaburzenia koordynacji
- Spadek ciśnienia przy szybkim podaniu iv
- Tachykardia, kołatanie serca
- U dzieci: pobudzenie paradoksalne, drgawki

Działanie cholinolityczne

- Suchość w ustach, zagęszczenie wydzieliny
- Zatrzymanie moczu
- Zaburzenia widzenia
- Nudności, dolegliwości żołądkowe

Senność może maskować pogorszenie stanu — **oceniaj świadomość** w trakcie transportu.

Zapytaj o alkohol i leki uspokajające

Przeciwwskazania i ostrożność

- Nadwrażliwość na klemastynę
- Dzieci poniżej 1. roku życia
- Porfiria, karmienie piersią
- Jaskra z wąskim kątem, przerost prostaty
- Padaczka, osoby starsze

Interakcje

- **Alkohol, benzodiazepiny, opioidy** → silniejsza depresja OUN i oddechu
- **Inhibitory MAO** → nasilenie działania cholinolitycznego
- **TLPD, atropina** → sumowanie działań antycholinergicznych

09 · KOMPETENCJE RATOWNIKA

Ratownik medyczny podaje klemastynę samodzielnie.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 22 czerwca 2023 r. — załącznik nr 1 (medyczne czynności ratunkowe wykonywane samodzielnie).

Oceń ABC
Drogi oddechowe, oddech, krążenie — czy to anafilaksja?

Monitoruj
RR, SpO_2, świadomość

Pozostawienie
Zakaz prowadzenia pojazdów — w dokumentacji

PODSUMOWANIE

Pięć rzeczy do zapamiętania

2 mg	Dorosły: iv powoli (2–3 min) lub im; maks. 4 mg/dobę
H1	Lek I generacji — świąd i pokrzywka, nie wstrząs
Adrenalina 1.	W anafilaksji klemastyna dopiero po stabilizacji
Senność	10–12 h — bez prowadzenia pojazdów
Alkohol	I leki uspokajające nasilają depresję OUN

Źródła: ChPL klemastyny do wstrzykiwań · wytyczne ERC (anafilaksja) · rozporządzenie MZ z 22.06.2023 r.